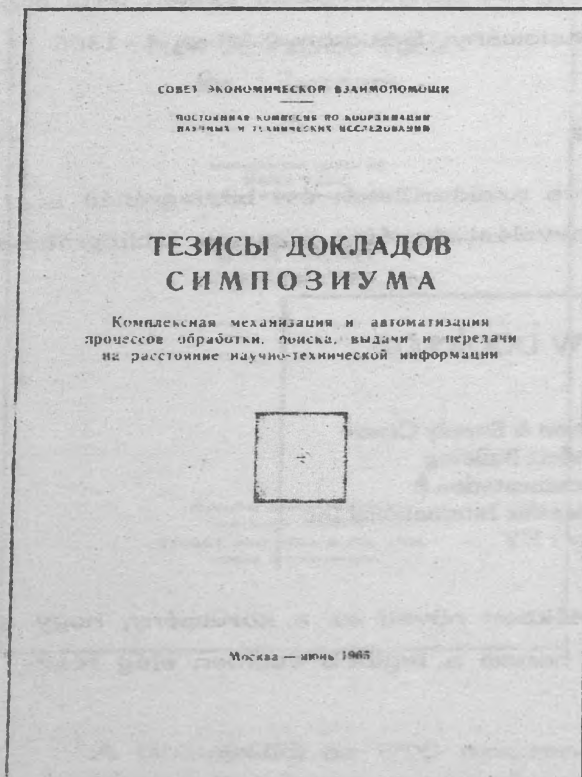

MŰSZAKI HALADÁS

" INFORGA 1965 "

1965. május-június havában tartották Moszkvában "Inforga 65" elnevezéssel a tájékoztatási munka szervezetével, gépesítésével kapcsolatos nagyszabású nemzetközi kiállítást. A kiállításon a szocialista országok bemutatták a tájékoztatás és hírközlés célját szolgáló gyártmányait.

A kiállítást nagyszámú szakember - köztük Magyarországról is számosan - kereste fel.

Június elején a Szovjetunió tudományos és műszaki kutatásokat összehangoló állandó bizottsága - a szocialista országok szakembereinek részvételével - szimpóziumot rendezett. Az előadások rövid összefoglalóit ismertető 102 oldalas kiadvány 3-2457 számon a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban az érdeklődők rendelkezésére áll.

A kiadvány a következő összefoglalókat ismerteti (melyek magyar nyelven az Országos Műszaki Könyvtárban már most, később pedig valószínűleg a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban is tanulmányozhatók):

МИХАЙЛОВ, А.И.(SzU.): A tájékoztatási folyamat gépesítésének és automatizálásának elvi alapjai. 3-4. p.

СЧЕГОЛЕВ, Л.П.(SzU.): A referáló és bibliográfiai szolgáltatások feldolgozásának gépesítése. 5-7. p.

НОВОЗАНСКА, Е.(Csehszlov.): A tudományos műszaki szövegek tartalma automatikus feldolgozásának kérdése. 8-9. p.

LYANET LESZKI, K.(Lengy.): A tájékoztatási folyamat során - az anyag előkészítésétől a publikálásig - alkalmazott technikai eljárások fejlődésének problémái. 10-13. p.

SPIRIT, I. - TANNABAUER, V. (Csehszlov.): Az "ARITMA" alfa-numerikus számítógépgyártás mikroreprodukciós berendezéssel kombinálva a tájékoztatási anyag tárolására és visszakeresésére. 14-16. p.

CIPROVA, E. (Csehszlov.): Az "ARITMA" lyukkártyás számítógép felhasználása orvostudományi dokumentációs anyag feldolgozására és visszakeresésére. 17-19. p.

SVENKMAER, M. (Csehszlov.): Lyukkártya felhasználása történettudományi anyag rendezésére és visszakeresésére. 20. p.

VANKE, I. (Csehszlov.): Tervezet közepes nagyságrendű (száz-négyezredes) tájékoztatási anyag gépi feldolgozására és szét-sugárzására. 21-22. p.

PLETKA, V. (Csehszlov.): Legújabbkori történettudományi anyag dokumentációs feldolgozásának gépesítési terve. 23-24. p.

HELBICH, J. (Csehszlov.): A tájékoztatási anyag gépi feldolgozásának tapasztalatai a sugár-egészségügyi irodalom terén. 25-27. p.

MATAS, V. - KATSER, I. (Csehszlov.): ETO szerinti osztályozott orvostudományi irodalom bibliográfiájának előállítására "ARITMA" gépi lyukkártya-géppel. 28-29. p.

VEISOVÁ, A. (Csehszlov.): A prágai Országos Műszaki Könyvtár gépesített feldolgozási és nyilvántartási futószalagjának terve. 30-32. p.

ŠTEFANIK, V. (Csehszlov.): Az ágasati műszaki tájékoztatási intézmények munkájának gépesítése és automatizálása. 33-35. p.

KOURŽILOVÁ, M. (Csehszlov.): A tudományos tájékoztatás és forrásainak elemzése a gépi feldolgozás szempontjából. 36-37. p.

SZOLOV'EV, V.I. - ROOMETSZ, Sz.Ja. (Sz.U.): Peremlyukasztásos kártya mint a tájékoztatási és adminisztrációs munka alapfokú gépesítésének eszköze. 38. p.

VYSOCKY, A. (Lengy.): A hatékony poligráfia korszerű eszközei. (Kísérlet a problémakör rendszerezésére és a fejlődés tendenciáinak elemzésére). 39-42. p.

KAL'MANSON, V.A. (Sz.U.): A gépi adatfeldolgozórendszerek és a tájékoztatási anyagokkal összekapcsolt nyomdai szedés. 43-46. p.

KLJACKIN, Ju.Ja. (Sz.U.): Mikrofilmen lévő tájékoztatási anyag visszakeresésének komplex módszere. 47-48. p.

T'ERRI, Ju. - POPOVICS, A. (Lengy.): A tájékoztatás távközlési eszközeinek gépesítése és automatizálása. 49-50. p.

VLEDUC, G.É. (Sz.U.): A tudományos és műszaki tájékoztatás területén kialakult rendszerek áttekintése. 51-59. p.

KMETTI, I. (Magyar): Központosított gépesített tájékoztatási szolgálat Magyarországon a kohó- és gépípar területén. 60-61. p.

MERTA, A. - TOMAN, J. (Csehszlov.): Tájékoztatási anyag koordinált indexelése átvilágító lyukkártyával és többdimenziós jelzetekkel ellátott keresztmetszetes osztályozása. 62-63. p.

CSERNŰJ, A.I. (Sz.U.): A visszakereső dokumentáció gépesítése és a tézauruszok. 64-66. p.

BAUER, G. (NDK): A kémia alap-tézauruszának összeállítása és annak kiegészítése speciális tézauruszok alapján. 67-68. p.

VERONA, R. (Románia): Koordinált index készítéséhez összeállított tézaurusz a könyvtártudomány és dokumentáció irodalmáról. 69-71. p.

LJUPNITC, F. (NDK): Mutatók készítése alfanumerikus lyukkártyás gépeken. 72-74. p.

MOCH, F.CH. (NDK): Szabadalmi leírások gépi lyukkártyás feldolgozása a berlini Elektromos Eszközök Gyárában. 75-76. p.

CSERNJAVSZKIJ, V.Sz. - LAHUTI, D.G. - BERNSTEJN, É.Sz. (Sz.U.): Automatikus visszakereső rendszer a deskriptorok meghatározott kapcsolása alapján. 78. p.

AVRAMESCU, A. - KOMAROVSKIJ, K. - ROMAN, E. (Románia): Osztályozási rendszerek az automatika irodalma terén. 78-79. p.

SZKOROHOD'KO, É.F. (Sz.U.): Kétszakaszos visszakereső rendszer értelenszerű kódolása. 80-81. p.

GOROBCOV, V.M. (Sz.U.): Statisztikai módszer az indexkészítésre és a visszakeresésre. 82-83. p.

CIGANIK, M. (Csehszlov.): A részletekben összefüggések visszakeresésére alkalmas osztályozási modell. 84-88. p.

AVRUH, M.L. (Sz.U.): Szövegek gépi olvasása. 89-90. p.

VRANA, K. (Csehszlov.): A cseh gyártmányú "VAKUSZ TP 579" elnevezésű olvasógép működése. 91-92. p.

MATER, É. (NDK): Kódolt és nem-kódolt szövegek bevitele adatfeldolgozó gépekbe. 93-94. p.

ARAPOV, M.V. - BORSCSEV, V.B. - SREJDER, Ju.A. (Sz.U.): A gépi fordítás és helye a műszaki tudományos tájékoztatásban. 95-97. p.

KIEFER, F. (Magyar): A gépi referátumkészítés új modellje. 98-99. p.

VARGA D. (Magyar): Orosz nyelvről magyar nyelvre végzett gépi fordítási kísérletek leírása. 100-101. p.

Értesülésünk szerint - a szimpóziumon nagy küldöttséggel résztvevő műszaki könyvtárhálózat központja - az Országos Műszaki Könyvtár a referátumok teljes szövegét is magyar nyelvre fordíttatja. Addig is közöljük - a

szakmánk szűkebb problémáihoz legközelebb álló - előadás téziseinek magyarszövegét.

A dokumentációval foglalkozó szakirodalom tézauruszának összeállítása egybehangolt indexeléssel R.-Verona előadásának tézisei

A gyakorlat azt mutatja, hogy az ETO szerint osztályozott tájékoztatási anyag- bár a világ tájékoztató intézményeinek zöme ezt az osztályozási rendszert alkalmazza - nem biztosítja minden szükséges dokumentum megtalálhatóságát, mert ezen osztályozási rendszer alapján a legjobb esetben is a dokumentumot két-három aspektusa szerint tárják fel. A gyakorlat is azt mutatja, hogy a dokumentumok mélyebb elemzésére az ETO nem célszerű, mivel ezen esetben a katalógusok, illetve a kartotékok rendkívül felduzzadnak.

A romániai Műszaki Dokumentációs Központ - a fenti problémából kiindulva - elhatározta, hogy kísérletet végez egy szűkebb terület - a dokumentáció - irodalmának egybehangolt indexelésére. A kísérlethez el kellett készíteni a szakterület román nyelvű tézauruszát.

Jelen közleményben a tézaurusz összeállításának módszerei, valamint a dokumentációra vonatkozó szakirodalom egybehangolt indexelési kísérleti eredményei kerülnek ismertetésre.

I. A tézaurusz összeállításánál alapul vett kritériumok

1. A fogalmak összeállítása. A tézaurusz összeállításánál célszerűbbnek látszott a "deskriptor" típusu fogalmakat használni, mint az uniterm típusu fogalmakat.

Források a következők voltak a fogalomjegyzék összeállításánál: az ETO táblázatai, a tudományos tájékoztatás folyóiratai, értelmező szótárak, tárgymutatók stb.

Kezdetben a fogalmakat hierarchikus rendbe szedtük, hogy a különféle csoportokról általános áttekintést nyerjünk és elvégezzük a szükséges pótlásokat. A fogalmaknak ez a rendje arra is szolgált, hogy megvizsgáljuk a fogalmakat rokonformák és a logikai asszociációk szempontjából. (Vö. 1.5 pont)

1.2 A fogalmak kiválogatása. Minden fogalmat egyenként megvizsgáltunk abból a szempontból, hogy a végleges listára rákerüljön-e. E munkánál tekintetbe vettük, hogy:

a Műszaki Dokumentációs Központban 15 év óta feldolgozott tájékoztatási és könyvtártudományi publikációkban milyen gyakran fordul elő a fogalom;

a tájékoztatást kérők részéről (megrendelő ürlapjaik alapján) az adott fogalom felhasználására milyen valószínűség van.